

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **V. V.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 6. 2019, č. j. 10.01-000529/19-003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2020, č. j. 10 A 119/2019 - 98,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalované **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Žalobce podal dne 19. 7. 2019 žalobu proti rozhodnutí České advokátní komory ze dne 25. 6. 2019, kterým zamítla jeho žádost o určení advokáta. Na výzvu soudu k zaplacení soudního poplatku reagoval dne 3. 9. 2019 návrhem na přiznání osvobození od soudních poplatků.

[2] Usnesením ze dne 9. 9. 2019 vyzval městský soud žalobce k doplnění jeho tvrzení o osobních a majetkových poměrech a k jejich doložení relevantními důkazy a stanovil k tomu žalobci lhůtu dvou týdnů. V příloze výzvy ze dne 9. 10. 2019 pak soud zaslal žalobci formulář prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a vyzval jej opětovně k jeho vyplnění a předložení soudu do jednoho týdne od doručení této výzvy.

[3] V průběhu řízení byl žalobce vzat do vazby a umístěn do vazební věznice. Vzhledem k možnému vlivu této skutečnosti na jeho majetkové poměry jej soud usnesením ze dne 18. 6. 2020 znovu vyzval k doložení osobních a majetkových poměrů (opět s přiložením návodného formuláře). Na toto usnesení žalobce nijak nereagoval.

[4] Městský soud usnesením ze dne 22. 7. 2020, č. j. 10 A 119/2019 - 98, nepřiznal žalobci osvobození od soudního poplatku, protože neunesl důkazní břemeno a neprokázal, že splňuje podmínky § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). V odůvodnění soud uvedl, že žalobce v reakci ani na jednu ze dvou výzev soudu nepředložil prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, jehož formulář mu soud opakovaně zaslal. Přesto se soud zabýval po věcné stránce obsahem jeho podání ze dne 25. 10. 2019 a ze dne 20. 2. 2020, včetně příloh, v nichž se žalobce do určité míry k těmto svým osobním poměrům vyjádřil.

[5] Soud konstatoval, že žalobcova tvrzení, kromě toho, že nejsou doložena, nejsou věrohodná. Žalobce zejména věrohodně nedoložil, z čeho hradí nezbytné náklady na svoje živobytí. Jestliže na jednu stranu tvrdí, že nemá žádné dluhy, těžko lze uvěřit, že toho lze dosáhnout při pouhém měsíčním příspěvku ve výši 880 Kč měsíčně, když se navíc zřejmě zaviněně připravil o výplatu dávek invalidního důchodu, jak plyne z oznámení České správy sociálního zabezpečení. Žalobce se soudu ani nepokusil vysvětlit, proč, i přes invalidní důchod 1. stupně (tj. poklesu pracovních schopností o méně než polovinu), nevykonává vůbec žádnou výdělečnou činnost. Nevyjádřil se ani v tom ohledu, zda nějakou výdělečnou činnost vykonával v minulosti, čímž by si mohl vytvořit úspory pokrývající jeho současné náklady a zajišťující jím deklarovanou „bezdlužnost“. Stejně tak rezignoval na bližší vysvětlení rodinných vazeb či vazeb na osoby žijící ve společné domácnosti z pohledu jejich vzájemné finanční závislosti. Pokud jej živí matka, jak by mohlo plynout z jeho podání, musel by soudu doložit její příjmy a výdaje s tím související, což neučinil. Soud proto vyšel z ustálené judikaturní praxe, podle níž nevěrohodnost či neúplnost tvrzení žalobce ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje, aby bylo jeho žádosti kladně vyhověno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88).

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu kasační stížností. Jako důvod kasační stížnosti uvádí, že nemohl doložit své prohlášení o majetkových poměrech, protože jako vazebně stíhaný nemá přístup k patřičným podkladům. Proto si měl tvrzené skutečnosti ověřit soud sám. Stejně tak nemohl doložit příjmy ostatních členů domácnosti, protože nemá přístup k dokladům o jejich majetkových poměrech.

[7] Vyjádření žalované ke kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nevyžadoval, neboť se jedná o věc, která se týká výlučně a osobně stěžovatele.

[8] Nejvyšší správní soud nejdříve posoudil splnění podmínek řízení pro projednání kasační stížnosti. Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, je s podáním kasační stížnosti spojen vznik poplatkové povinnosti. Podle položky č. 19 sazebníku soudních poplatků, který je přílohou uvedeného zákona, je kasační stížnost zpoplatněna částkou 5 000 Kč. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu však v usnesení č. j. 1 As 196/2014 - 19 ze dne 9. 6. 2015 konstatoval, že stěžovatel je povinen zaplatit

pokračování

poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností. V uvedené věci nesměruje kasační stížnost proti konečnému rozhodnutí městského soudu ve věci samé (tj. ve věci rozhodnutí žalovaného), nýbrž proti procesnímu rozhodnutí o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce. Na stěžovatele se proto v tomto řízení nevztahuje poplatková povinnost, a Nejvyšší správní soud tedy na zaplacení soudních poplatků netrval.

[9] S ohledem na závěry shora citovaného usnesení rozšířeného senátu se proto soud mohl věnovat věcnému přezkumu usnesení městského soudu v rozsahu námitek uplatněných stěžovatelem.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle § 36 odst. 3 věty první a druhé s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* Osvobození od soudních poplatků představuje výjimku z pravidla, že žaloba proti rozhodnutí správního orgánu je na základě zákona zpoplatněna. Účelem je zejména ochrana účastníka řízení nacházejícího se v tíživé finanční situaci před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích (srov. rozsudek NSS ze dne 6. 6. 2012, č. j. 2 Ans 6/2012 - 12).

[12] Účastník řízení, který chce být z důvodu své nemajetnosti osvobozen od soudních poplatků, přitom nejenže musí o osvobození z tohoto důvodu sám aktivně požádat soud, ale zejména musí svá tvrzení doložit (důkazní břemeno). Jak Nejvyšší správní soud ověřil ze spisu městského soudu, soud dvakrát srozumitelně vyzval stěžovatele, aby doložil zdroje finančních prostředků na své živobytí (usnesením ze dne 9. 9. 2019 ve spojení s výzvou ze dne 9. 10. 2019 a usnesením ze dne 18. 6. 2020).

[13] Na první výzvu reagoval stěžovatel podáním ze dne 25. 10. 2019, kterým odmítl vyplnit zaslaný formulář o osobních a majetkových poměrech a uvedl, že existují zvlášť závažné důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků, zejména jeho dlouhodobý zdravotní stav. Sdělil, že nemá žádné pracovní či podobné příjmy ani příjmy z podnikání, do podání žaloby byl studentem denního studia, je mu přiznán invalidní důchod 1. stupně, jehož vyplácení je mu dočasně pozastaveno, a příspěvek na péči ve výši 880 Kč měsíčně. Žalobce dále tvrdil, že má přiznaný příspěvek na mobilitu, není mu však vyplácen, protože nesplňuje požadovanou podmínku. Bydlí v obecním bytě, nemá žádný majetek ani dluhy, má zaplacený poplatek za odpad. Otec na něj výživné neplatí, matka dle jeho tvrzení „plní svoji soudem určenou vyživovací povinnost osobní péčí, současně dokupuje potřebné potraviny a doplácí bydlení“. Výše uvedená tvrzení však žalobce doložil pouze potvrzením o studiu 2. ročníku Střední zahradnické školy Rajhrad rok 2018/19, a oznámením České správy sociálního zabezpečení, že žalobci pozastavuje od 14. 6. 2019 výplatu invalidního důchodu, neboť nepřevzal tři po sobě následující dávky.

[14] Dne 20. 2. 2020 doplnil žalobce soudu své čestné prohlášení, v němž konstatoval, že nedisponuje žádným majetkem ani příjmem s výjimkou již shora uvedeného příspěvku

na péči 880 Kč měsíčně. Dále soudu sdělil, že mu „Českou republikou prostřednictvím jejích státních orgánů bylo zamezeno disponovat s veškerými finančními prostředky vyjma příspěvku na péči“ a že jeho žaloba je (bez bližšího odůvodnění) velice významného charakteru a měla by být od soudního poplatku osvobozena.

[15] Na druhou výzvu ze dne 18. 6. 2020 nereagoval stěžovatel nijak.

[16] V kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že nemohl doložit požadované podklady, neboť je v současné době vazebně stíhán a nemá k nim přístup. Nejvyšší správní soud k tomu sděluje, že vazební stíhání je skutečností, která může mít (a zpravidla i má) dopad do majetkových poměrů, zejména proto, že vazebně stíhaný nemůže dále vykonávat práci či jinou výdělečnou činnost. Stejně tak je relevantní argument, že vazební stíhání ztěžuje přístup k osobním věcem, včetně případných dokladů o příjmech. Nicméně Nejvyšší správní soud nemůže přehlédnout, že tyto skutečnosti uvedl stěžovatel teprve v kasační stížnosti; na výzvu městského soudu nijak nereagoval, nepožádal např. o prodloužení lhůty k doložení svých příjmů a výdajů právě s ohledem na vazební stíhání. Navíc vazba nebránila stěžovateli doložit požadované skutečnosti již k první výzvě. Tím, že stěžovatel opakovaně neposkytl soudu součinnost, neunesl důkazní břemeno ohledně své finanční situace.

[17] Závěr městského soudu o tom, žalobce věrohodným způsobem a v úplnosti nedoložil své majetkové a osobní poměry, neunesl tak břemeno tvrzení a především pak břemeno důkazní, proto Nejvyšší správní soud považuje za správný. Městský soud neměl při posuzování stěžovatelovy žádosti k dispozici žádné relevantní informace, na jejichž základě by mohl, byť jen částečně, stěžovatele osvobodit od placení soudních poplatků. Současně nebyl povinen tyto informace vyhledávat za něj. Důvody svého rozhodnutí pak soud vysvětlil srozumitelným způsobem.

[18] Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty.

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce se svou kasační stížností neuspěl a žalované žádné náklady řízení o této stížnosti nevznikly

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. září 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu